

Jamaica mehe kummardus Ellingtonile

Koreograaf Russell Adamson paneb Estonias paari balleti ja jazztantsu

TIIT TUUMALU

tiit.tuumalu@postimees.ee

Duke Ellingtonil oli oskus jätta muusikutele mulje, et ta on vaid abimees, kes aitab välja tuua nende varjatud võimeid. Jamaicaalt pärit Russell Adamsoni on õnnistatud sellesama, vaid vähestele antud oskusega. Ainult tema ei suhtle muusikute, vaid tantsijatega.

Juba tükk aega on see mustanahaline hüperaktiivne mees toimetanud Estonia teatris, et tuua välja Eesti tantsuajaloo esimene jazzballett, mis on pühendatud, muuseas, just Duke Ellingtonile ja tema võrratule muusikale.

«In the Mood with Duke» ehk maakeeli ümberpanduna «Duke'i meeleolus» on selle täna esietenduva balleti pealkiri, mis räägib tantsu keeles Ellingtonist ja tema muusikast.

Kõik on kinni peas

«Nad vaatasid mind nälgas- te nägudega. Nad janunesid uute liigutuste järele. Ja kui ma neile liigutusi näitasin, korjasid nad need lennult,» kirjeldab Russell Adamson päeva, mil ta astus esimest korda Eesti tantsijate ette ja neile jazztantsu põhitõdesid tutvustas.

Jazz – see on imelihtne, näis ta kinnitavat. Aga ainult ühel tingimusel – kui sa tantsida oskad...

Põhjamaades end hinnatud jazztantsija ja -pedagoogina näidanud mees on veendunud, et kui inimesel on tants veres, on ta võimeline tantsima kõiki stiile. «Vahet pole – kui sa võid

paigal. Seal, kus kostis muusikat, olin ka mina.»

Adamson õppis Londoni kaasaegse tantsu koolis, tegeles võitluskunstidega, tantsis muu hulgas ka Londoni menumuusikalises «Starlight Express», lavastas moe- ja tantsu-*show*'sid, sõitis läbi terve ilma, või nagu ta ise väidab, «muudkui otsis, otsis ja otsis».

Tants on kõikjal

See oli kaheksakümnendatel. Lõpuks tuli teadmine, et tema süda kuulub jazztantsule. Aga mitte ainult. «Ma jõudsin selgusele, et tants on kõikjal ja pole mõtet end ainult ühe või teise stiiliga siduda. Kui ma kõndisin tänaval, nägin ma kõikjal inimesi, kes tegid erinevaid tantsuliigutusi, kui ma lugesid raamatuid, tulvasid mulle pähe erinevad tantsuideed. Ole ainult mees ja käi lahtiste silmadega ringi – tants tuleb ise sinu juurde.»

Täpselt samamoodi tuli Adamsoni juurde ka Estonia teater. Kui Lembit Saarsalu ja Toivo Undi peas küpses mullu idee pühendada õhtu Duke Ellingtoni 100. sünniaastapäevale, leidsid Colorado Balletis töötav Inge Arro ja Soomes tantsupedagoogina leiba teeniv Saima Kranig üles just Suurbritanniast Soome kolinud Adamsoni.

Koostöös eesti muusikutega sündis lavastus «In the Mood with Duke», kus Adamson sulatab talle omasel kombel kokku jazztantsu, klassikalise balleti ja moderntantsu.

Koos tantsijatega astuvad Adamsoni Ellingtoni-loos lava-

Põhjalmaades end niminud jazzitantsija ja -pedagoogina näidanud mees on veendunud, et kui inimesel on tants veres, on ta võimeline tantsima kõiki stiile. «Vahet pole – kui sa võid liikuda ühtmoodi, võid seda teha ka teistmoodi. See kõik on kinni inimese peas. Kui ta suudab eelarvamused ja -hoiakud kõrvale heita, tuleb ta kõigea toime,» kinnitab ta.

Nii oli ka põhiliselt (neo)klassikalist balletti vihtunud Estonia tantsijatega, kelles Adamson avastas potentsiaalsed jazzitantsijad. «Neil oli olemas võime, mina lihtsalt tutvustasin neid sellega,» jääb ta tagasihoidlikuks.

Reggae asemel jazz

Vastu ootusi ei saanud Jamaicaal sündinud ja end «60. aastate poisiks» nimetavast Russell Adamsonist reggae-fänni. Bob Marley'le eelistas ta jazz – Miles Davist või John Coltrane'i. Ella Fitzgerald oli tema nõrkus.

See oli seitsmekümnendatel. Adamsoni pere oli kolinud Jamaicaal Suurbritanniasse ja Adamsoni võis sageli näha Londoni jazzklubides. Tema sugused nimetasid end jazzifriikideks või jazzhead'ideks.

Ehkki isa soovis, et pojast saaks elektroonikainsener, otustas Russell tantsu kasuks. «Nii palju kui ma mäletan, olen ma alati tantsinud. Ema nimetas mind hüperaktiivseks lapseks ja tõenäoliselt oli tal tõi taga, sest ma ei püsinud kunagi

with Duke», kus Adamson salustab talle omasel kombel kokku jazztantsu, klassikalise balleti ja moderntantsu.

Koos tantsijatega astuvad Adamsoni Ellingtoni-loos lavale Lembit Saarsalu, Ženja Gimer, Toivo Unt, Aivar Vassiljev ja Mihkel Metsala. Laulab Hedvig Hanson.

Adamson raputab Estoniat

Russell Adamson pole jazztantsu maailmas esimese suurusjärgu täht. Neid Estoniasse ei eksi. Ta ei ole ka jazzballeti leiutaja ega eriline žanrinovator. George Ballanchine ja Alvin Ailey on tema eest selle töö juha ära teinud.

Adamsoni olulisus avaldub muus. See muu on seotud sõnadega «siin» ja «praegu». Ma ei tea, kui oluline tegija on Adamson Soomes, kuhu ta viimastel aastatel on pidama jäänud, kuid Estonia teatri jaoks on ta «siin» ja «praegu» kullatükk.

Ma tahaksin, et Adamsonist kirjutataks kui koreograafist, kes suutis raputada Estonia le-targilist balletti ja tuua siinsesse sumbunud õhustikku värskeid tuuli. Et tema tulekuga käivituks ahelreaktsioon, mille tulemuseks oleks mitmekülge reper-tuaari ja arvestatavate külalis-koreograafidega tantsuteater.

Kahju, kui see niimoodi ei lähe.

Russell Adamsoni jazzballett
«In the Mood with Duke»
Estonia teatris 6., 7., 8. ja
9. septembril kell 21

Jamaicalt pärit Russell Adamson suhtub Duke Ellingtoni loomingusse eelarvamustevabalt. PEETER LANGOVITS

Operetipäevad ja Verdi-festival

TAMBET KAUGEMA

tambet.kaugema@postimees.ee

Rahvusooperi Estonia 95. hooaeg algab paljudele estoonlastele kodust kaugel. Teatri ooperitrupp sõitis üleilele Küprosele, kus 8.–12. septembrini antakse Bizet' «Carmeniga» neli vabaõhuetendust. Oktoobris sõidab Kreekasse külalisetendusi andma ka balletitrupp, kaasas balletid «Carmen» ning «Daphnis ja Chloe».

Uue hooaja esimest esietendust on oodata 6. oktoobril, kui lavale jõuab Johann Strauss'i operett «Öö Veneetsias». Lavastab selle Monika Wiesler Austriast, viinlaste Volksoperi esimene naislavastaja. «Öö Veneetsias» on üks seitsmest Estonia operetistmuusikalist, mida mängitakse 1.–8. oktoobriini toimuvatel operetipäevadel.

Jaanuaris 2001 tähistab kogu maailm 100 aasta möödumist romantilise ooperi kuulsaima helilooja Giuseppe Verdi surmast – selle sündmuse puhul on Estonia hooaja kavas kahe tema ooperi esietendused ning Verdi-festival.

10. novembril esietendub Verdi «Don Carlo», mille lavastab Estonia pealavastaja Neeme Kuningas ja lavakujunduse teeb mitu korda varemgi estoonlastega töötanud Soome Rahvusooperi kunstnik Anna Kontek. 19. jaanuaril saab lavaküpsiks Verdi ooper «Macbeth», mille lavastab Arne Mikk.

«Macbethi» esietendusega algab ühtlasi Verdi-festival, mis lõpeb 27. jaanuaril Estonia kontserdisaalis helilooja kuulsas «Reekviemi» ettekandega, kus osalevad Estonia ja Vanemuise ühisjõud. Festivali külaliseks on kutsutud Moskva teater Heli-kon, mis näitab teatrijuhi

Dmitri Bertmani ebatavalist tõlgendust Verdi ooperist «Aida».

Selle hooaja ooperi uuslavastuste nimistu lõpetab aprillis esietenduv Modest Musorgski «Boriss Godunov» (muusikaline juht Paul Mägi, lavastaja Neeme Kuningas ja kunstnik Anna Kontek). Sama lavastusmeeskond tõi «Godunovi» eelmisel kevadel suure menuga välja ka Nantes'i ooperis.

Uutest balletilavastustest jõuab 1. detsembril Estonias lavale Pjotr Tšaikovski «Pähklipureja», mille lavastab peaballettmeister Mai Murdmaa. Te-malt on sel hooajal oodata teistki uuslavastust: ungari nüüdishelilooja Sandor Kallosi muusikale loodud Murdmaa originaalballett «Pulmareis» esietendub 9. märtsil.

Kokku annab Estonia algaval hooajal statsionaaris 222 etendust.

OU SAAR GRAAFIKA

UUS INGLISE KEELE ÕPIK 10. KLASSILE

ALL THE WORLD'S A PUZZLE

By Merike Saar and Margarita Hanschmidt

KOOSTATUD EESTI TEGEVÕPETAJATE POOLT VASTAB AINEKAVALE JA RIIGIEKSAMI NÕUETELE JÄRGNEVAD ÕPIKUD 11. JA 12. KLASSILE

KOMPLEKTIS: ÕPILASE RAAMAT 120.- ÕPETAJA RAAMAT 120.- KLASSIKASSETT 100.-

INFO JA TELLIMINE: jaansaar@uninet.ee, 051 44108